

Perustuslakivaliokunta 17.10.2024
Inarinmaan Lapinkyläyhdistys ry
Kari Kyrö

HE 100/2023 Suurin vääräys Ylä- Lapissa koskaan

Asialista

Johdanto

1. Suomen saamelaisen alkuperäiskansan jakaminen oikeudet omaaviin ja oikeudettomiin
2. Saamelaiskäräjien vaalitavasta johtuva demokratiavaje ja oikeusvaltioperiaatteen vastaisuus

2.1 Saamelaisäänestäjien antamat äänet mitätöidään, mikäli äänestetyt henkilön poliittinen kanta on väärä

2.2 Vaalit ja demokratiavaje, jota hallituksen esitys ei korjaa

2.3 Vaalituloksen ja äänestäjien tahdon mitätöinti Saamelaiskäräjillä

2.4 Vaalituloksen ja äänestäjien tahdon mitätöinti toistuu vaalikausittain

2.5 Nykyhetken havaintoja vaaleihin ja demokratiaan liittyen

3. Alueen vanhaan kulttuuriin kuuluvat elinkeinot ja elinkeinoharjoittajien eriarvoistaminen.

3.1 Lakiesityksen ongelmallinen pykälä 9

3.2 Elinkeinojen eriarvoistuminen

3.3 Alueen asukkaiden päätäntävällän ja kunnallisen itsehallinnon vaarantuminen

Yhteenveto

Lopuksi

Johdanto

Hallituksen esitys, He 100/2023 olisi toteutuessaan onneton ja suurin vääräys Ylä-Lapissa koskaan. Se jakaisi saamelaisen alkuperäiskansan Suomessa kestäättömällä, ensimmäisen kielen oppimisen perusteella kahteen keskenään eriarvoiseen osaan, osallisiin ja hylättyihin osattomiin, joiden kohtaloksi koituu

pakkoassimilaatio ja kovasti, mutta suoraan sanottuna kulttuurinen kansanmurha.

Lainoppinut tutkija Veera Välitähti on kirjoittanut aiheesta Referee artikkelin 30.9.2022; Oikeustiede - Jurisprudentia LIV:2021 s. 369–428; ”Kulttuurinen kansanmurha kohdistuu ihmisryhmän traditioihin, arvoihin, kieleen ja muihin tekijöihin, jotka tekevät kyseisestä ryhmästä erottuvan. Taustalla on ajatus, että tuhoamalla ihmisryhmän kulttuurinen aines voidaan ryhmän olemassaolo tosiasiaa hävittää yksikkönä, vaikka kaikki sen jäsenet jäisivät eloon.”

Hallituksen esitys rikkoo Suomen perustuslailla turvattuja perusoikeuksia, kansainvälisiä alkuperäis- ja ihmisoikeussopimuksia sekä oikeusvaltioperiaatetta.

Oikeusvaltioperiaate tarkoittaa seuraavaa:

Oikeusvaltioperiaate

Oikeusvaltioperiaate on kirjattu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklaan yhtenä kaikille EU:n jäsenvaltioille yhteisenä arvona. **Oikeusvaltioperiaatteen mukaan kaikki julkisen vallan käyttäjät toimivat aina laissa säädettyjen rajojen mukaisesti noudattaen demokratiaan ja perusoikeuksiin liittyviä arvoja riippumattomien ja puolueettomien tuomioistuimien valvonnassa.** Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on olennaisen tärkeää EU:n toiminnalle eli EU:n lainsäädännön tehokkaalle soveltamiselle, sisämarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle, investoinneille suotuisan toimintaympäristön ylläpitämiselle ja keskinäiselle luottamukselle.

EU on kehittänyt lukuisia eri välineitä oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi ja noudattamiseksi. EU:n oikeusvaltioperiaatteen liittyvä lähestymistapa perustuu kolmeen pilariin:

oikeusvaltiokulttuurin edistäminen EU:ssa, mikä edellyttää yhteisen työn syventämistä oikeusvaltioperiaatteen ymmärtämisen levittämiseksi Euroopassa

oikeusvaltioperiaatteen liittyvien ongelmien ehkäiseminen silloin, kun niitä ilmenee jossakin jäsenvaltiossa, valmiudet puuttua tällaisiin ongelmiin varhaisessa vaiheessa ja välttää niiden kärjistyminen riski, mukaan lukien erityisesti Euroopan oikeusvaltiomekanismi, jonka keskiössä on vuotuinen oikeusvaltioreportti

kyky ryhtyä tehokkaisiin toimiin silloin, kun jossakin jäsenvaltiossa on havaittu riittävän suuri ongelma, mukaan lukien Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan mukainen menettely.

Lähde: Eur-Lex, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM:rule_of_law

1. Saamelaisen alkuperäiskansan jakaminen oikeudet omaaviin ja oikeudettomiin – Kielikriteerin kestämyttömyys

Miksi saamelainen alkuperäiskansa Suomessa pitäisi jakaa osallisiin ja osattomiin?

Otto Andersson: ”saamelainen voi olla, kuulumatta saamelaiskäräjien vaaliluetteloon”

Eikö saman kansan jakaminen kahteen, keskenään eriarvoiseen asemaan ole PL 6§ vastaista?

Hallituksen esitys, He 100/2023 on onneton, se jakaisi saamelaisen alkuperäiskansan Suomessa kestäättömällä, ensimmäisen kielen oppimisen perusteella kahteen keskenään eriarvoiseen osaan, osallisiin ja hylättyihin osattomiin, joiden kohtaloksi koituu pakkoassimilaatio ja kovasti, mutta suoraan sanottuna kulttuurinen kansanmurha.

Miksi kieli pitäisi ottaa alkuperäiskansaan kuulumisen ratkaisevaksi kriteeriksi, kieltähän voi nykyisin kukavain opiskella. Mahdollisuudet tasokkaaseen saamen kielten opiskeluun ovat hyvät ja opetus on tehokasta.

Juridisesti pitävästi saamen kielen osoittaminen ensimmäisenä kielenä 4 sukupolven taakse, on käytännössä täysin mahdotonta. Mitkään todisteet kielestä eivät tähänkään saakka ole saamelaiskäräjien vaalilautakunnalle tai hallitukselle riittäneet nykyisen lain, edes kolmanteen polveen. KHO on todennut monet hylkäykset laittomiksi ja määrännyt merkittäväksi vaaliluetteloon. Kuinka todisteet voisivat juridisesti pitävästi riittää vielä kauemmaksi, neljänteen polveen sen jälkeen, kun hylkäyksiä päästäisiin tekemään lain suojassa? Neljännen polven mukaan ottaminen on, ikävä kyllä, käytännössä bluffia.

Polveutumien on yleismaailmallisesti tunnustettu alkuperäiskansaan kuulumisen kriteeri. Alkuperäiskansaan kuulumisen edellyttää polveutumista ja kulttuurin säilymistä, ei kielen. Niin sen on oltava Suomessakin saamelaiseen alkuperäiskansaan kuulumisessa.

Alkuperäiskansa

Määritelmä: itsenäisten maiden alueella elävä etninen yhteisö (kansa, heimo), jonka kieli, kulttuuri, syntyperä ja asutushistoria osoittavat historiallisen jatkuvuussuhteen alueen ensimmäisiin asukkaisiin

Selite: Alkuperäiskansan määritelmä sisältää subjektiivisena kriteerinään itseidentifikaation: kansa katsoo polveutuvansa siitä väestöstä, joka asutti maata tai tiettyä maantieteellistä aluetta ennen sen kolonialisaatiota tai valtioiden välisten rajojen vetämistä. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:alkuper%C3%A4iskansa>

Suomen saamelaiskäräjälain on noudatettava ILO 169 kriteeristöä **alkuperäiskansasta**, joka sopimuksessa määritellään seuraavasti:

1. This Convention applies to:

(a) tribal peoples in independent countries **whose social, cultural and economic conditions distinguish them from other sections of the national community, and whose status is regulated wholly or partially by their own customs or traditions or by special laws or regulations;**

(b) peoples in independent countries who are regarded **as indigenous on account of their descent from the populations** which inhabited the country, or a geographical region to which the country belongs, at the time of conquest or colonisation or the establishment of present state boundaries and who, irrespective of their legal status, retain some or all of their own social, economic, cultural and political institutions.

2. **Self-identification** as indigenous or tribal shall be regarded as a fundamental criterion for determining the groups to which the provisions of this Convention apply.

3. The use of the term peoples in this Convention shall not be construed as having any implications as regards the rights which may attach to the term under international law.

Lähde: ILO-International Labour Organization

https://normlex.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C169

Toisin kuin hallituksen esityksessä väitetään CERD- komitea ja Ihmisoikeuskomitea eivät ole vaatineet polveutumisperusteen poistamista vaan päinvastoin sen soveltamista kansainvälisten sopimusten ja oikeuskäytänteiden mukaisesti. Niin sen on oltava Suomessakin saamelaiseen alkuperäiskansaan kuulumisessa

Niillä alueilla asuneet saamelaiset, jotka 1700 ja 1800 luvuilla asuivat pappien ja verovoutien kulkuväylien varressa, pakotettiin kirkon ja tuomiovallan voimin hylkäämään oman kielensä.

Ruotsin Norbottenin lääninarkistossa on lukuisia kärjäkirjoja 1700 luvulta, mm. Inarista, jossa saamelaiseen alkuperäiskansaan kuuluvat ovat saaneet kovia tuomioita, sakkoja, jalkapuuta, tai täytäntöön pantuja raipaniskuja siksi, että he ovat käyttäneet omaa kieltään, eivätkä ole pappien ilmiantojen perusteella riittävän ahkerasti opetelleet suomen kieltä.

Pappien ja hallitsijan voutien tuolloisten kulkuväylien varrella Inarissa, nykyisen kunnan alueella; Ivalon, Törmäsen, Viekkalan, Koppelon, Veskonien, Akujärven ja Inarin kirkonkylän alueet menettivät kielensä ensimmäisinä. Syrjemällä, tietymättömissä laajan Inarijärven ympäristössä, metsien kätköissä ja tuntureiden katveissa asuneet säilyttivät kielensä paremmin. Se näkyy vielä nykyisinkin. Kielen menettäminen ei kuitenkaan tarkoittanut kulttuurin ja juurien menettämistä vaan päinvastoin ne tuotiin uuteen omaksuttuun valtakieleen, jossa ne elävät ja näkyvät vahvasti tänä päivänäkin ns. ”murre”- sanoina vaikka tosiasiaassa kyse on vanhasta lapista, joka suomettui.

2. Saamalaiskäräjien vaalitavasta johtuva demokratiavaje ja oikeusvaltioperiaatteen vastaisuus – Kuka suojelee saamelaisia harvainvallalta?

2.1 Saamelaisäänestäjien antamat äänet mitätöidään, mikäli äänestetyn henkilön poliittinen kanta on väärä

"Käräjien puheenjohtaja Pirita Näkkäläjärvi perustelee valintoja sillä, että saamelaiskäräjien työjärjestyksessä on määritelty tarkasti hallitukseen vaadittava kielellinen ja alueellinen edustavuus.

– Kari Kyrön ja Inka Kangasniemen osalta ratkaisevaa oli poliittinen linjaero saamelaiskäräjälaista. Käräjien (21 jäsenestä) kuusitoista jäsentä ja (kolmesta varajäsenestä) yksi varajäsen allekirjoittivat vetoomuksen Petteri Orpon hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta, mutta Kyrö ja Kangasniemi eivät, hän sanoo." YLE 24.9.2024 <https://yle.fi/a/74-20113696>

Kari Kyrö ja Inka Kangasniemi olivat vaalien ääniharavat ja saivat vaaleissa yhteensä lähes 400 ääntä, joka oli yli 13% kaikista annetuista äänistä. Saamelaiskäräjävaaleissa Kari Kyrö sai 7,3% kaikista annetuista äänistä, luku on lähes sama kuin eduskuntavaalien ääniharavan Riikka Purran (7,5%) saama äänimäärä.

<https://samediggi.fi/ajankohtaista/saamelaiskäräjävaalien-tulos-2024/>

<https://vaalit.yle.fi/ev2023/tulospalvelu/fi/#section-stats>

2.2 Vaalit ja demokratiavaje, jota hallituksen esitys ei korjaa

Hallituksen esityksessä ei ole esitetty muutosta saamelaiskäräjillä käytössä olevaan henkilövaaliin. Vaaliluettelo on tarkoitus koota uudestaan. Etninen puhdistus kielen perusteella alkaisi nyt lain suojassa.

Vaalilautakunta on jo nyt laittomasti poistanut vaaliluettelosta vaaleissa eniten ääniä saaneen inarinsaamelaisen. KHO palautti hänet ja kymmeniä muita saamelaishallinnon poistamia. Poliisi aloitti oma- aloitteisesti laajan, kymmenien saamelaisten syrjintää ja käräjillä virka- aseman väärinkäyttöä koskevan tutkimuksen. Tutkinta on kesken. Onko nyt oikea hetki asiaa koskevan lainmuutoksen tekemiseen tutkinnan ollessa kesken?

Ruotsin ja Norjan saamelaiskäräjävaaleissa kaikissa Suomen vaaleissa on käytössä suhteellinen vaalitapa. Suomen saamelaiskäräjävaaleissa on käytössä henkilövaali. 2019 vaaleissa eniten ääniä saanut oli inarinsaamelainen, joka sai 220 ääntä. Sisälle pääsi tuolloin jo 38 äänellä.

Suhteellisesti ääniharavan äänillä olisi pitänyt päästä sisälle noin 6 edustajaa. Heitä pääsi kuitenkin vain yksi. Demokratia ei toteutunut tuolloin eikä ole toteutunut myöhemminkään

Vaalien tulos on nykyisessä henkilövaalissa saamelaiskäräjillä kerta kerran jälkeen mitätöity täysin. Peräkkäisissä vaaleissa, vuosien 2019 ja 2024 eniten ääniä saaneelle inarinsaamelaiselle, sekä muillekin korkeita äänimääriä saaneille, jotka eivät enemmistöä ole miellyttäneet, on heidät sivuutettu täysin.

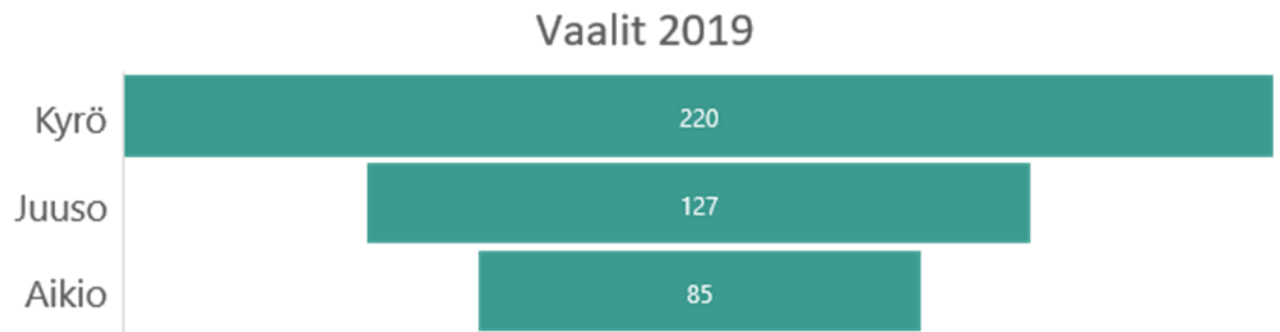
Vaalitavan pysyttämällä HE 100/2023 jättää edelleen aukon, jossa yhäkin vaalitulos voidaan mitätöidä ja ohittaa vaalien voittajat puheenjohtaja ja hallitus valinnoissa täysin, kuten myös keskeisistä muistakin luottamuspaikoista.

Henkilövaali on tuottanut, yhden ryhmittymän autoritäärisen hallintotavan, joka on seurannut vain riitoja.

Vaalit on muutettava lista-, tai ryhmittymä vaaliksi, jossa paikat jaetaan suhteellisuus periaatteen mukaan, kuten valtiolisissa tai kuntavaaleissakin.

Henkilövaali on epädemokraattinen vaalitapa, se tulee muuttaa suhteelliseksi vaaliksi, jolloin äänestäjien tahto, henkilövalinnat ja demokratia toteutuvat oleellisesti nykyistä paremmin.

2.3 Vaalituloksen ja äänestäjien tahdon mitätöinti Saamelaiskäräjillä

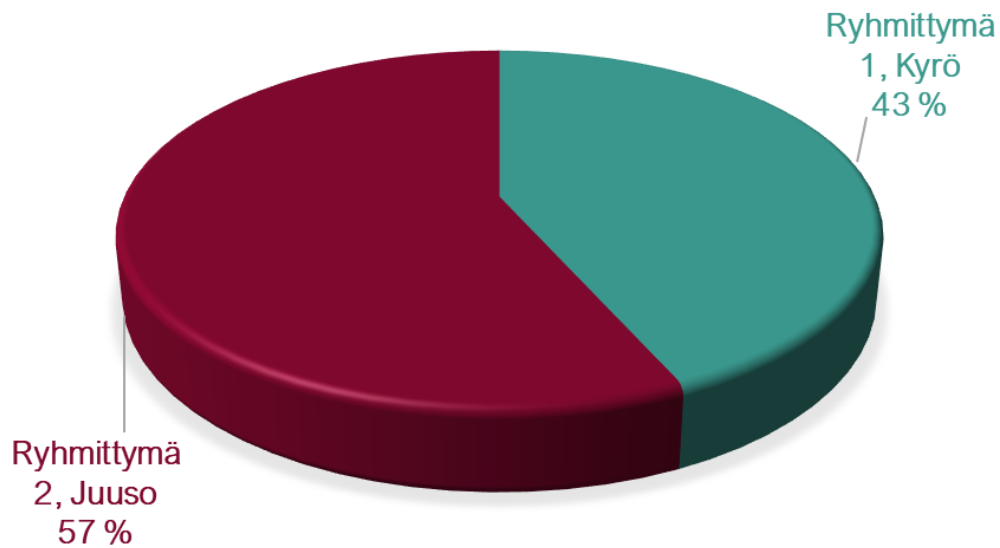
Juuso puheenjohtajaksi, Aikio II varapuheenjohtajaksi, Kyrölle ei paikkaa hallitukseen saati puheenjohtajistoon.

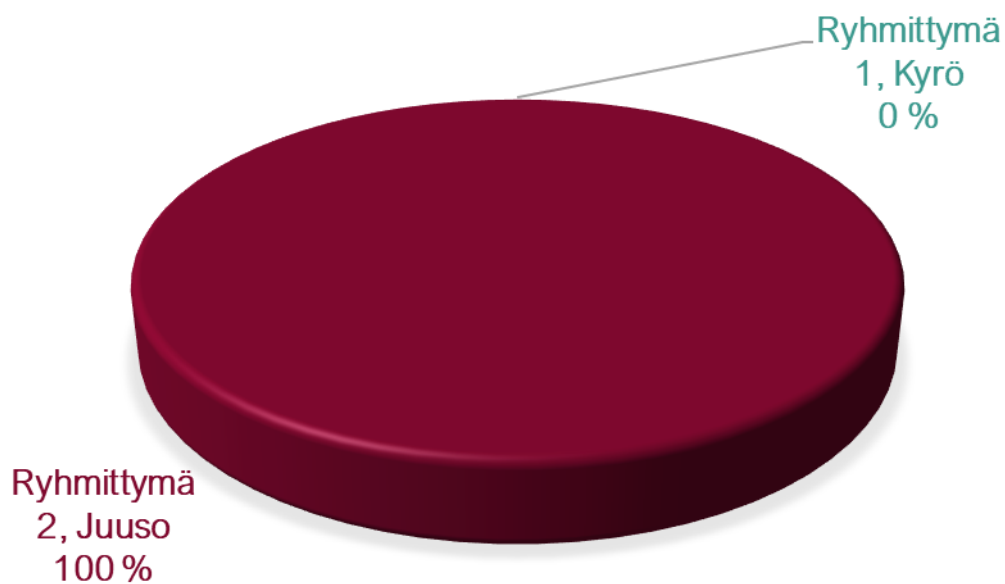
Aikio I varapuheenjohtajaksi, Juuso II varapuheenjohtajaksi, Kyrölle ei paikkaa hallitukseen, saati puheenjohtajistoon.

2.4 Vaalituloksen ja äänestäjien tahdon mitätöinti toistuu vaalikausittain;
vaalit 2019

VERTAILU RYHMITTYMIEN
SAAMISTA ÄÄNIMÄÄRISTÄ %

JAOSSA OLLEET
LUOTTAMUSPAIKAT, HALLITUS
JA PUHEENJOHTAJISTO 7KPL

2.5 Nykyhetken havaintoja vaaleihin ja demokratiaan liittyen

Onko nykyinen saamelaiskäräjien kokoonpano lainvoimainen koska saamelaiskäräjien hallitus ei anna vastausta oikaisupyyntöön, jotta asiasta voisi valittaa KHO:een.

-Mitä tulee nykyisten kärjäedustajien lainmuutoksen kannatukseen on selvää, että saamelaiskäräjille valittujen kärjäedustajien on kannatettava lainmuutosta, koska muuten on vaarana, että heidät poistetaan vaaliluettelosta uuden lain voimaan tullessa.

Poistihan se aikaisemmin eniten 2023 vaaleissa ääniä saaneen inarinsaamelaisenkin, vaikka se oli lainvastaista. Norjalainen saamelaislehti Sagat uutisoi; ”he poistivat poliittisen kilpailijansa”. Eri mieltä olevat poistetaan ja heidän perustuslaillinen ja ihmis- sekä alkuperäiskansasopimuksen turvattu oikeus päättää omista asioistaan poliittisissa toimielimissä estetään.

Onko kärjäjohdon toiminnan taustalla vain raha ja valta? Vielä vuonna 2016 saamelaiskäräjien budjetti oli 3,9 miljoonaa. Nyt se on yli 10 miljoonaa. Rahan käytöstä päättää hallitus ja kärjäjohto, joihin ei ole koskaan valittu vähemmistöön kuuluvaa, vaalituloksesta riippumatta. Kyseinen raha tulee kuitenkin Suomen valtion veronmaksajilta ja sitä tulee käyttää oikeusvaltioperiaatetta tiukasti noudattaen. Saamelaiskäräjät ovat julkista valtaa käyttävä hallintoviranomainen ja siten sen kaikki toiminta tulee perustua tiukasti lakiin. Alkuperäiskansan itsemääräämisoikeus ei ylitä, eikä kumoa perus- ja ihmisoikeuksia tai voi toimia vastoin oikeusvaltioperiaatetta.

Hallituksen esityksessä esitetään oikaisulautakunnan perustamista muutoksenhakuelimeksi saamelaiskärjävaaleissa ja korostetaan sen ehdotonta puolueettomuutta. Vähemmälle huomiolle jää kuitenkin se, että tämän elimen jäsenet tulee valita kärjäjohdon esittämistä henkilöistä. Hallituksen lakiesitys vaarantaa merkittäväällä tavalla saamelaisten oikeusturvan ja on kansallisen ja kansainvälisen oikeuden vastainen sekä rikkoo EU-sopimusta.

Suurimmassa saamelaismaassa Norjassa kaikilla sellaisille henkilöillä, jotka ovat samassa asemassa, kuin Suomen inarin- ja metsäsaamelaiset on oikeus tulla merkityksi vaaliluetteloon. Tämä on johtanut saamelaiskulttuurin voimakkaaseen revitalisaatioon ja saamen kielen opiskeluun.

3. Elinkeinojen eriarvoistuminen ja kunnallisen itsehallinnon vaarantuminen – Hallituksen esitys on elinkeinopoliittisesti kestävä

3.1 Lakiesityksen ongelmallinen pykälä 9

Lakiesityksen 9§ kohdat 9, 9a ja 9b

Yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvoite

”Viranomaiset ja muut julkisia hallintotehtäviä hoitavat neuvottelevat saamelaiskäräjien kanssa valmisteltaessa lainsäädäntöä, hallinnollisia päätöksiä ja muita toimenpiteitä,

joilla voi olla erityinen merkitys saamelaisille, pyrkimyksenä saavuttaa yksimielisyys saamelaiskäräjien kanssa tai saada saamelaiskäräjien suostumus ennen päätöksentekoa. Yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvoite koskee saamelaisten kotiseutualueella toteutettavia tai vaikutuksiltaan sinne ulottuvia sekä muita erityisesti saamelaisten kieleen tai kulttuuriin taikka heidän asemaansa tai oikeuksiinsa alkuperäiskansana vaikuttavia toimenpiteitä, jotka koskevat mm. maan- ja alueidenkäyttöä.”

3.2 Elinkeinojen eriarvoistuminen

Poronhoito - porotalous on tärkeä osa saamelaiskulttuuria. Se vaatii myös laajoja alueita, joka väistämättä luo painetta ja kilpailua maankäytön suhteen eri elinkeinojen välille. Lisäksi poronhoidossa on oma erillislailla säädetty hallintomalli, joka takaa ammatinharjoittajien yhdenvertaisuuden paliskunnan alueella.

Lakiesityksen 9§ kohdat 9, 9a ja 9b antavat kuitenkin mahdollisuuden ylilyönteihin, jolloin saamelaishallinto voi, asettaa saman elinkeinonharjoittajat eriarvoiseen asemaan

TAI

halutessaan merkittävästi vaikeuttaa tai tehdä täysin mahdottomaksi monien elinkeinojen harjoittamisen ja niiden kehittämisen saamelaisalueella

Kielen- ja kulttuurin itsehallinnosta tulee elinkeinopolitiikan itsehallintoelin.

Kaavoituksen vaikeutus ja estäminen, elinkeinohankkeiden vastustaminen ja niiden toteuttamisen mahdottomaksi tekeminen. Yksityismaiden arvon menetykset käytön mahdottomaksi tekemisellä on perustuslain turvaaman elinkeinovapauden ja omaisuuden suojan vastaisia.

Yksityismaita on alueella vain n. 10%, joten valtion mailla ja niiden käytöstä sopimisella on alueen elinkeinoille valtava merkitys.

Lakiin on nykyistä keskeisemmin kirjattava, että alueiden käytön yhteensovittaminen myös valtion maalla ja alueen muidenkin elinkeinojen kehittäminen ovat tavoitteena. Eikä kuten nyt, alueiden käytön ja elinkeinojen kehittämisen estämisen ja eriarvoistaminen.

Hallituksen esitys on ristiriitainen perustuslain pykälän 121 kanssa

Käytännössä saamelaisten kotiseutualueen kuntien asukkaiden asioista voivat päättää muualla Suomessa asuvat henkilöt.

Enemmistö saamelaisista asuu tällä hetkellä saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella

Helsingissä asuva saamelainen voi päättää Inarissa asuvan, mutta vaaliluettelosta pois jätetyn inarinsaamelaisen elämästä ja elinkeinoista

3.3 Alueen asukkaiden päätäntävällän ja kunnallisen itsehallinnon vaarantuminen

Perustuslain pykälässä 121 turvataan paikallisten asukkaiden oikeus päättää alueensa keskeisistä asioista. Oikeuden turvaamiseksi on perustettu kunnallinen itsehallintojärjestelmä, jonka asema on vahva. Asiaa on tarkennettu kunnallis- ja hallintolaissa, joiden tarkoituksena on selventää oikeuden toteutuminen käytännössä. Paikallisten asukkaiden päätäntävalta omista asioistaan on niin vahva, että edes lainsäätäjä eli Suomen eduskunta ei siihen voi puuttua merkittävässä määrin.

”...Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi.”

”Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena kuntien yhteistoimintaelimen tehtävien lisäämistä siinä määrin ja sillä tavalla, että se vaikuttaisi oleellisesti jäsenkuntien hallintoon ja vaarantaisi kunnallisen itsehallinnon periaatteisiin sisältyvän periaatteen kunnan päätösvalan kuulumisesta kuntalaisten valitseville toimielimille 8. Valiokunta on kuntien vapaaehtoisesta seutuyhteistyöstä todennut 9, että on hankalaa perustuslain 121 §:ssä turvattuun kunnalliseen itsehallintoon sisältyvän kansanvaltaisuusperiaatteen kannalta, jos kuntien päätösvaltaa ja tehtäviä siirrettäisiin hyvin laajamittaisesti seudulliselle toimielimelle.” <https://lainkirjoittaja.finlex.fi/9-julkinen-hallinto/9-3/>

Hallituksen esitys on ristiriitainen perustuslain pykälän 121 kanssa

Käytännössä saamelaisten kotiseutualueen kuntien asukkaiden asioista voivat päättää muualla Suomessa asuvat henkilöt.

Enemmistö saamelaisista asuu tällä hetkellä saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella

Helsingissä asuva saamelainen voi päättää Inarissa asuvan, mutta vaaliluettelosta poliittisin syin poisjätetyn inarinsaamelaisen elämästä ja elinkeinoista Inarissa.

Hallituksen esitys vaarantaa alueen asukkaiden päätäntävällän valitsemis- ja toimielimissä, sekä myös koko **kansanvaltaisuusperiaatteen**.

Miten perustuslaki tällaiseen suhtautuu?

Yhteenveto

Kuka kuuluu jatkossakin saamelaiseen alkuperäiskansaan?

Saamelaiskäräjälain on turvattava kaikkien saamelaisten yhtäläiset perusoikeudet, riippumatta heidän mielipiteestään, poliittisesta kannasta, uskonnosta tai assimilaatiosta johtuvasta kielen menetyksestä

Polveutuminen on säilytettävä laissa. Eduskunnan säätämää lakia on myös sovellettava kaikissa vaaliluetteloon merkintää koskeissa asian käsittelyn vaiheissa lain

sanamuodon mukaan. Oikeusministeriön tulee myös valvoa sitä. On luonnollista, että Korkeimman hallinto- oikeuden ratkaisuiden tulee vaaliluetteloön merkintää koskevissa asioissa perustua eduskunnan säätämään lakiin, sen sanmuodon mukaan. Perustuslain antama suoja hallintovaltaa vastaan kuuluu myös saamelaisille

Vaalit tulee muuttaa nykyisistä henkilövaaleista suhteelliseksi vaaliksi samalla tavalla kuin Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjävaalit

Vaaliluetteloön merkintää tulee helpottaa, kuten Norjassa ja Ruotsissa. Merkitseminen tulee tehdä virkavastuulla ja sen tulee olla ilmoitusluontoinen asia, ilman vuosien oikeustaisteluja ja ylisukupolvista traumaa.

LOPUKSI

Saamelaiskäräjälain uudistuksessa tulee huomioida kaikki Suomen saamelaisen alkuperäiskansan osat ja niihin kuuluvat yhdenvertaisesti.

Vain sillä tavoin saadaan nykyinen turha riitely loppumaan ja voimme jatkaa elämäämme luonnon kansalle ominaiseen, sovinnollisempaan tapaan, kuten esivanhempammekin ovat satojen vuosien ajan laajalla alueellamme yhdessä eläneet.

Inarissa 16.10.2024

Kari Kyrö

Inarinmaan Lapinkyläyhdistys ry

karikyro@gmail.com

0400398984